

U najboljem su stanju orgulje u crkvi sv. Frane u Šibeniku (1762.). Njih je 1971. godine obnovila tvrtka *Faulend-Heferer*. Za te, kao i za druge orgulje sačuvane na istočnoj obali Jadrana, Armano navodi njihovu potpunu dispoziciju.

Restauracija orgulja u Šibeniku potaknula je pokretanje "*Orguljaške ljetne škole*" (1994. godine), pa je na kraju ovogodišnje bila i promovirana Armanova knjiga. U dodatku su navedeni programi svih koncerata održanih od 1993. godine do danas. Od ove je godine u program škole uvršteno kao nastavni predmet *Restauriranje povijesnih orgulja*. Možemo se nadati da će i to, uz vrijedan Armanov prilog, biti poticaj za daljnje istraživanje i obnavljanje starih glazbala u Hrvatskoj.

Nikša Njirić

Slobodan Žmikić

GIUSEPPE TARTINI I NJEGOVO PISMO UČENICI MADDALeni LOMBARDINI

Posebna izdanja - Knjiga 1.
Riječki nakladni zavod - Rijeka, 1996.

Jedna nevelika knjižica o velikom talijanskom violinskom virtuozu i skladatelju Giuseppe Tartiniju (Piran, 1692. - Padova 1770.) može razveseliti ne samo stručnjake već i širi krug ljubitelja glazbene umjetnosti. To može upravo stoga što je pisana na popularan način, bez ulaženja u strogo stručne pojedinosti. Napisao ju je Slobodan Žmikić, čest suradnik *Svete Cecilije*.

Poticaj za pisanje takve knjige pisac obrazlaže u Uvodu: "... mnogi naši značajni glazbenici iz prošlosti nisu još dostatno proučeni i prikazani u tiskovnim medijima i glazbeničkoj biografskoj literaturi. O mnogim pak glazbenicima drugih naroda postoje takva djela, ali pisana na stranim jezicima. Ti se prikazi ne prevode često, a naši pisci rijetko opisuju živote stranih umjetnika."

Posebnost ove knjižice je u tome što je pisac uz prikaz Tartinijeva života i stvaranja težište stavio na didaktičko pismo upućeno njegovoj učenici. To se pismo objavljuje prvi put u hrvatskom prijevodu (prev. pisac).

U prvim poglavljima prikazuje se ukratko povijest violine i razvoj glazbe za violinu u Italiji do Tartinija. Najopsežnije je 3. poglavlje: *Giuseppe Tartini - Violinski virtuoz i skladatelj, pedagog i teoretičar*. Zanimljivo je pripomenuti da je Tartini najdulje razdoblje svoje službe proveo u bazilici sv. Ante u Padovi kao "prva violina i voditelj koncerta". Tek u svojim kasnijim danima skladao je neka sakralna djela, ali ona instrumentalna, u prvom redu za violinu, ostaju najvažniji dio njegova stvaralaštva.

Slijede dostupni podaci o violinistici M. Lombardini, prijevod rečenoga pisma uz povijesne podatke o njemu i faksimil izvornika (možda u prijepisu). Tartinijeva pismena "Lekcija" sadrži tri upute: 1. o polaganju gudala na žicu, 2. o položajima ruke na dršku violine i 3. o izvodenju trilera. U posljednjem poglavlju prikazan je komentar francuskog muzikologa Ch. Bouveta o Tartinijevu pismu.

Pri izradi ove monografije pisac se služio pretežno novijom literaturom, najčešće navođeni autori su A. Capri, M. Dounias, L. Frasson, L. Ginsburg i P. Petrobelli. Tu je, dakako i naš Franjo Ksaver Kuhač, nezaobilazan kada je riječ o odrazu hrvatske pučke glazbe u opusu nekog skladatelja, što se s priličnom pouzdanošću (i prema drugim muzikolozima) može utvrditi i kod Tartinija.

Premda, kako je rečeno, knjiga zbog svoje namjene ne ulazi u suviše stručne pojedinosti, glazbeni stručnjak bi ipak poželio - osim notnih primjera koji su sastavni dio pisma - naći i barem poneki notni primjer iz kojega Tartinijeva djela, u prvom redu iz njegove slavne sonate *Davolji triler*. Također bi korisno poslužio i registar spomenutih imena.

Izneseni prijedlozi ne umanjuju vrijednost knjige koju je napisao čovjek kojemu glazba nije osnovno zanimanje već - kako se sam predstavlja u talijanskom predgovoru knjige - "pravnik po struci, violinist amater, ljubitelj glazbe 18. stoljeća i poštovalac Tartinija". Time se i Žmikić priključuje onim ljudima iz drugih struka kojima glazba nije osnovno zanimanje, a koji su napisali vrlo korisne, ništa manje stručne knjige o glazbi i glazbenicima. (Npr. *Puccini - život i djelo* dr. Šime Čipčića, Zagreb, 1939.).

Nikša Njirić

HRVATSKE RÔMARSKE POPIJEVKE (IV)

Odgovor Nikši Njiriću

Kritičar Nikša Njirić je u svojoj kritici-odgovoru u *Sv. Ceciliji*, br. 2/1996., na kraju svoje kritike na strani 64. piše da polemiku (a uvjeravao nas je da je pisao prikaz pa kritiku) s Miroslavom Vukom drži završenom. Vjerovao sam kritičaru i polemičaru Nikši Njiriću da više neće biti potrebna uvjeravanja da pjesmarica s naslovom "HRVATSKE RÔMARSKE POPIJEVKE" nije etnomuzikološki zbornik, nego pjesmarica uređena i prilagođena (sadržajem i oblikom) potrebama rômara vjernika, hodočasnika, na njihovim rômarskim putovanjima i pobožnostima pa je takvu (za rômare vrlo praktičnu i prihvatljivu) treba prihvatiti i ona osoba kojoj riječ rômara nije baš potpuno jasna. Hrvatski rômari su pjesmaricu objeručke prihvatili, a kako se više nigdje ne može nabaviti, Hrvati u inozemstvu izdat će "DRUGO NEPROMIJENJENO IZDANJE".

Međutim kritičar Nikša Njirić je u svojem zadnjem članku napisao nekoliko rečenica koje nemaju ništa zajedničko sa sadržajem pjesmarice, a uzima si i pravo - zahtijevati - kako ja moram uređivati svoje pjesmarice. Čato sam prisiljen, ne zbog sebe osobno, nego zbog čitatelja časopisa *Sv. Cecilija*, kritičaru Nikši Njiriću odgovoriti sljedeće:

Kritičar Nikša Njirić nije u pravu kad prigovara za nešto ŠTO JA NISAM U PREDGOVORU NAPISAO. Ali nikako ne želi pročitati i razumjeti ono što je u posljednjoj rečenici *Predgovora* napisano, a glasi: "BRAĆO HRVATI! VI KOJI ŠTUJETE BLAŽENU DJEVICU MARIJU I KOJI SE NADATE, PRIMITE OVU PJESMARICU SRCEM KOJIM SAM JE PUNIH PET DESETLJEĆA PRIPREMAO I UREĐIVAO, A KOJIM VAM JE SADA DARUJEM."

Prema tome pjesmarica je namijenjena Hrvatima - RÔMARIMA - hodočasnici, vjernicima, priprostem hrvatskom Božjem puku i nije nikakav etnomuzikološki zbornik. Tu činjenicu bi kritičar Nikša Njirić već jednom ne trebao, nego morao shvatiti i prihvatiti.

Zapanjuje spoznaja da kritičar Njirić u svojim prikazima i kritikama tiskanima u 228 (dvijestotine dvadeset i osam) redaka NITI JEDNOM JEDNOM RIJEČJU NE PRIKAZUJE SADRŽAJ PJESMARICE, bilo kojeg napjeva, tekstovnoga sadržaja, teološke poruke, ali uporno gura i nagurava svoje prijedloge i zahtjeve tamo gdje im nije mjesto.

Kako kritičar Njirić u svojem polemičnom odgovoru (*Sv. Cecilija* br. 2/1997.) ne poštuje redosljed sadržaja mojega teksta, nego luta svojim objavljenim mislima malo na svršetak, tada u sredinu pa na početak, prisiljen sam odgovoriti slijedom koji je on nametnuo.

On piše: "Budući da moj prikaz nije u superlativima, g. Vuk se osjetio povrijeđenim."

Kritičar Njirić nije u pravu! Ja nisam nikoga molio ni tražio da nešto napiše (dobro ili loše) o pjesmarici. Zbog toga nisam ni mogao očekivati superlative. Osim toga pjesmarica je tiskana za – RÔMARE –, a ne za kritičare. I dok rômari rômaju (putuju) po svojim Božjim putevima (kako ih oni nazivlju), kritičar Nikša Njirić traži faktografske podatke. Dok rômari pjevaju ispovijedajući svoju vjeru ("Hodi, duša, na Bôži pôt") i slave Blaženu Djevicu Mariju, kritičar Njirić traži vrijeme nastanka popjevaka, umjesto da se prvo suživi s namjenom pjesmarice i priprostim čista srca vjerničkim pukom, a tek onda neka kaže koji uvijek dobrodošao savjet, preporuku ili primjedbu. On stavlja dosta prigovora, tumači čitateljima *Sv. Cecilije* što misli o Horaciju i prostoj svjetini (Profanum vulgus). Uspoređuje moje prijašnje pjesmarice, ali ne zapaža njihovu različitost u sadržaju, namjeni i veličini.

Zašto sam reagirao, kako piše kritičar Njirić, dramatičnim uzvikom "JAO"! Reagirao sam zbog toga što kritičar Njirić ne želi ili neće ni jedan jedini put u svojoj kritici imenovati RÔMARA njegovim pravim imenom, nego uporno gura nekakva tajanstvenog KORISNIKA, kojega ja ni recenzenti nigdje ne spominjemo.

Ja ne držim umišljenim korisnicima profesionalne glazbenike i ostale stručnjake, jer ako su znanstvenici određene će podatke tražiti u stručnim zbornicima, a ne u pjesmarici uređenoj za RÔMARE.

I opet kritičar Njirić ne posustaje i nastavlja: "G. Vuku smeta i to što sam uporabio izraz korisnik. Učinio sam to zato što njegova knjiga nije namijenjena samo čitateljima nego i onima koji će iz nje pjevati."

ZAISTA SAM ZAHVALAN KRITIČARU NJIRIĆU ŠTO ME U ČASOPISU SV. CECILII JAVNO PODUČIO DA ĆE IZ MOJE KNJIGE NETKO I PJEVATI! Međutim ovdje je kritičar Njirić zaboravio navesti TKO će iz knjige pjevati. Koji KORISNICI? Slučajni čitatelji, muzikolozi ili pobožni pjevači, u crkvi ili na hodočašću.

Drsko je to Njirićevo uporno preimenovanje hodočašnika rômara u korisnika, pa pjesmarice u knjigu. Odakle kritičaru Njiriću pravo da se tako neodgovorno, za intelektualca nedopustivo odnosi spram službenog naziva (naslova) pjesmarice?

Što se tiče franjevca o. Angelika Hribara, slovenskoga skladatelja kritičar Njirić se Vuku-Croati nije trebao ispričati, ali se morao ispričati, a nije, čitateljima *Sv. Cecilije*, koje je zbog svoje površnosti obmanuo i doveo u zabludu. Ja sam samo ustanovio da on nije skladao spornu skladbu. A stvarnog skladatelja nisam ni spominjao jer to za samu stvar nije bilo važno. Zato mi nije nikako jasno zašto kritičar Njirić piše čitavo predavanje u svojoj kritici, a urednik mu u časopisu osigurava skoro pola stranice da bi me se uvjerilo u nešto što ja znam, a u svom tekstu ne držim potrebnim navoditi. Glede pak gospođe iz Novog Vinodolskog, kritičar Njirić piše: "G. Vuk se poziva na "autoritet" (ja nisam tako napisao) izvjesne gospođe iz Novog Vinodolskog, koja mu je potvrdila da je to njihova domaća pisma. ONA ZAISTA – PUNO – O TOME ZNA!"

Pa kako se Nikša Njirić usuđuje s takvim omalovažavanjem pisati o spomenutoj gospođi, koja već preko šezdeset godina pjeva u crkvi, a preko trideset godina bila je, i to u najtežim danima, voditeljica crkvenog pjevanja. Kako je njoj u mladosti bilo rečeno, tako je rekla Vuku-Croati. Pa ako njezina informacija nije točna, kao ni prof. Šabana, tko će je zbog toga omalovažavati?

Kritičar Nikša Njirić nije u pravu kad piše: "G. Croata je nacionalno osjetljiv pa ne može dopustiti da bi se neki Slovenac petljao u hrvatske rômarske popijevke."

Prvo: Vuk-Croata nije osjetljiv, nego nacionalno SVJESTAN!

Drugo: Vuk-Croata nikad nigdje nije rekao niti napisao da ne bi pomogao i surađivao sa Slovencima na bilo kojem polju glazbene znanosti i umjetnosti, naprotiv surađivao je i surađuje sa Slovencima. Dok su ovi članci kritičara Njirića objavljeni u *Sv. Ceciliji*, Vuk-Croata je aktivno sudjelovao na Simpoziju o Antonu Foersteru (s referatom, *Anton Foerster na Hrvaškem*), koji su organizirali *Glasbena akademija i Teološki fakultet* u Ljubljani.

Treće: Kritičar Njirić bi morao s više poštovanja pisati "o nekom Slovencu", jer je taj Slovenac, na kojega je mislo franjevac-svećenik poznat i priznat slovenski skladatelj.

Četvrto: Zašto kritičar Njirić i zbog čega gura politiku uz neudžne rômarske popijevke?

U slijedećem stupcu kritičar Njirić nastavlja: "Napisao sam da g. Vuku zamjeram na terminološkoj nejasnoći!"

Hrvatskom Božjem narodu, vjernicima rômara sve je jasno. A što je radio kritičar Njirić da na tu stvar nije ranije prigovorio? Pa skoro čitava pjesmarica pod naslovom "O HRVATSKIM ROMARSKIM POPIJEVKAMA IZ MEDIMURJA" BILA JE U NASTAVCIMA OBJAVLJIVANA U *SV. CECILII* od travnja 1992. do prosinca 1994. godine. Zar mu je u onô vrijeme terminološka nejasnoća bila jasna?

Na svršetku prikaza, kritike, polemike, Nikša Njirić ZAHTIJEVA kako da ja priređujem svoje pjesmarice i kaže: "Ako ne želi tom zahtjevu udovoljiti, mogao bi za "profanum vulgus" ubuduće sastavljati pjesmarice samo s tekstovima kao što su i naši glazbeni pedagozi pred stotinjak godina sastavljali za učitelje pjesmarice (ili pjevanke) "s kajdama", a za učenike, razumije se, "bez kajda".

PA ŠTO TO BI KRITIČARU NIKŠI NJIRIĆU KAD JE PISAO OVE RETKE???

Miroslav Vuk-Croata nije skupljao preko 50 (pedeset) godina crkvene i svjetovne popijevke diljem srednje Europe, svugdje gdje žive Hrvati za Njirićev toliko rado spominjan "PROFANUM VULGUS", nego za HRVATSKI NAROD. Je li Vuku-Croati bilo lako ili teško spomenuto skupljanje, to je njegova stvar, a Njirićevo razmišljanje kako bi bilo g. Vuku lakše, tu je kritičar zakasnio s pitanjem skoro pola stoljeća. Svakako ovo ogromno skupljeno glazbeno blago Vuk-Croata vraća pravom vlasniku hrvatskom narodu, a ne nekom PROFANOM VULGUS-u, i do danas ga je vratio u 8 (osam) različitih pjesmarica, a bit će ih još ako Bog da. Što pak se tiče kritičara Nikše Njirića dobro bi bilo da pažljivije i savjesnije pročita sadržaje iz pjesmarice "HRVATSKE RÔMARSKE POPIJEVKE" i nakon toga piše prikaz ili kritiku.

Odgovor i razgovor držim zaključenim. Hvala na uvrštenju.

Miroslav Vuk-Croata